

25 évvel ezelőtt, 1996 júniusában távozott az örökkévalóságba a Bokor Közösség színes papi egyénisége, **Havasy Gyula**, Gyuszi bácsi (a búcsúztatókat ld. 1996. októberi, Jézus liturgikus magatartása c. írását pedig 2016. júniusi számunkban). Halálának évfordulóján Bulányi Gyurka bácsi 25 évvel ezelőtti búcsúzóijával emlékezünk meg róla.

Búcsú Gyuszi bácsitól

Juhász Miklóson keresztül kapcsolódott be a csoportmunkába, még az 50-es évek elején. Elmosódott, futó találkozásról szóló emlékem van csupán ebből az időből. A börtönből szabadulásom után elvitt magával plébániájára – úgy emlékszem, Csesztvére –, a hatvanas évek elején. A plébániát rendezte be templomnak, mert téli időben az öregeknek, betegeknek nehéz volt megközelíteniük a hegyre épített templomot. Kézimunkák díszítették a székeket. Megvallotta, hogy ő kézimunkázta.

Valamikor a 60-as évek során indítja el a nyolcnapos pannonhalmi papi lelkigyakorlatok sorozatát. Isten csudája, hogy engedte ezt neki az AEH. Vagy tíz éven keresztül folytak ezek a pasztorális megbeszélésekkel dúsított találkozók. Mintha a magyarországi pap-ság lelki krémje találkozott volna itt egymással! Hatvanan-hetvenen is összejöttek, és nyolc napra! Majd a 70-es évek második felében Lékai bíboros veszi el tőle ezek további megrendezésének lehetőségét. Azt hiszem, az is, hogy nem rendezhette tovább, következménye volt a Vatikán és a magyar állam közt létrejött megállapodás kezdeti és kibontakozó fázisának.

Nem tudom, hogy pontosan melyik évben kapcsolódott be a papi közösségünk munkájába. Ott lett volna már az 1970. évi – s úgy emlékszem, Pécelen tartott – papi lelkigyakorlaton? Úgy emlékszem, hatan voltunk rajta: Halász Bandi, Bisztrai Laci, Dombi Feri, Barcza Barna, Thiry Pista és én. De biztosan ott volt 1972-ben Alsószentivánon, az első B-lelkigyakorlaton.

Hamarosan nála kezdem sorozatban tartani a lelkigyakorlatokat Pilisszentléleken. 1974-ben itt tartja a lelkigyakorlatot Andi és Jenő is a mélykútiaknak, s még előtte, 1973-ban Lilla és Őcsi – már nem is tudom, kiknek. Itt tartom 1973-ban a papi lelkigyakorlatot,

amelyen a még nem egészen felgyógyult Andi a háziasszony, s résztvevői között ott ül Tarnai Imre és a szegedi spirituális, aki ma csanádi püspök. Mind a kettőt – meg a többi résztvevőt is – Gyuszi szervezte oda. Trabantjával ő szállítja is a népet a pomázi HÉV-állomástól fel a pilisszentlelki magaslatra. Oda és vissza. Időnként hét-nyolc személyt is beletöm a csodakocsiba. Az Esztergomban állomásozó orosz katonáktól szerzi be előnyös áron a kincstári benzint.

Legállandóbbnak egy felnőtt csoportja bizonyult. Hosszú éveken keresztül szolgálta őket, amíg csak értelmét látta. Miért szűnt meg értelmesnek látni munkáját? A tagok máshonnan is táplálkoztak, s olyan konzervatívak voltak, hogy Gyuszi nem remélte, hogy Jézus tanítványaivá tudja formálni őket. Ifjúsági csoportkezdeményezéseit még kevesebb siker jutalmazta.

Hamarosan elhelyezik Pilisszentlélekről Mátraverebélyre, majd utolsó szolgálati helyén, Nagysápon köt ki.

Pilisszentlélek után Nagysáp lett az elsődleges lelkigyakorlatos házunk. 1982 őszén ott kezdem a C-lelkigyakorlatokat, minden hónapban egyet, amikből egybeállt a Bokorlelkiség anyaga 1983-ra, a Karácsonyi ajándékban. Hamarosan a B-lelkigyakorlatnak is színhelye lesz. Az akkor húsz év körüli második nemzedék is gyorsan közvetlen kapcsolatba lép Gyuszi bácsival, s a plébánia teljes kihasználtságnak örvend.

Trabantjával fel-feltűnik „Bokorország” legkülönbözőbb pontjain. Mint gyóntató az ország legkülönbözőbb pontjain landol. Fáradhatatlan, bár egyre fáradtabb, s mondja is, hogy nagyon sokat kell aludnia, hogy bírja. Közben meg lustasággal vádolja magát.

Fiatalkorában utánament a Csehországba deportált csallóközi magyaroknak, Nagysápon rátaláltak a cigányok. Pumpolták, fosz-

togatták, még meg is verték. Nem is egyszer. Nagy nehezen sikerült rábírni, hogy átmenjen Mogyorósbányára, ahol gondját viselnék, mert Nagysápon siralmas volt a helyzete. Nostalgiaiból ment haza hétköznapon Nagysápra misézni? A szentmiséről kilépve a templom előtt érte a Teremtő váratlan hazaszólítása.

Irodalmi tevékenysége is volt: A magyar katolikusok szenvedései 1944-1989 c., nagy jelentőségű dokumentumkötet. Isten tudja, honnan szedte össze hozzá a pénzt. Anyagi viszonyai mindig siralmasak voltak.

Soha nem panaszkodott. Aranyosan viselte, ha kárpálták. Sokan kedvet éreztek okítani őt. Anyagi türelemmel hallgatta. Egyszer az én jelenlétemben egy egyházmegyei pap magyarázott neki felsőbbre. Amikor kijöttünk, megkérdeztem, miért tűrt? „Hagyta beszélni, mert így jobban el tudta mondani, amit akart.” Én is neveltem: meghívott egy fiatal csoportjához, s formát-

lanul csinálta a dolgot – megítélsem és ízlésem szerint. Én is magyaráztam, ő mosolygósan, bűnbánóan hallgatta, s fogadta erkölcsi cseinek jobbulását.

Nála alázatosabb embert nem igen ismertem. Nem láttam dühösnek. Nem tapasztaltam, hogy fájót mondott volna valakinek. Nem tudom, hogy milyenek az igazi szentek, de én Gyuszit elfogadom igazinak.

Kelt 1996. június 26-án, Óbudaváron – temetésére készülődőben.

Bulányi György